

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter
(SKOLFS 2011:66) om kursplaner för vissa ämnen
i specialskolan för döva eller hörselskadade elever
med utvecklingsstörning;**

SKOLFS 2019:9

Utkom från trycket
den 2 maj 2019

beslutade den 3 april 2019.

Med stöd av 3 § förordningen (SKOLFS 2010:250) om läroplan för specialskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall föreskriver Skolverket att bilagan till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:66) om kursplaner för vissa ämnen i specialskolan för döva eller hörselskadade elever med utvecklingsstörning ska ha följande lydelse.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2019.

På Skolverkets vägnar

PETER FREDRIKSSON

Roger Persson

Kursplaner

Engelska för döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning

Centralt innehåll

| I årskurs 1–4

| *Tala och/eller skriva och samtala – produktion och interaktion*

- Vardagliga hälsnings-, avskeds- och artighetsfraser.
- Frågeord, frågor och svar.
- Korta fraser om vardagliga ämnen.
- Ramsor, lekar och spel.
- Ord och ordbilder.

| *Läsa och/eller lyssna – reception*

- Elevnära berättelser för barn.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

| *Kultur och samhälle*

- Familjeliv och vardag i någon del av världen där det engelska språket används.

| I årskurs 5–7

| *Tala och/eller skriva och samtala – produktion och interaktion*

- Vardagliga hälsnings-, avskeds- och artighetsfraser.
- Frågeord, frågor och svar.
- Korta fraser om vardagliga ämnen.
- Presentationer av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Sånger, ramsor, lekar, spel och dramatiseringar.
- Ord och ordbilder.

| *Läsa och/eller lyssna – reception*

- Berättelser, sånger och ramsor.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

- Familjeliv och vardag i delar av världen där det engelska språket används.

I årskurs 8–10

Tala och/eller skriva och samtala – produktion och interaktion

- Samtal om vardagshändelser och bekanta och aktuella ämnen.
- Dramatiseringar och rollspel.
- Samtal om egna tankar och upplevelser.
- Olika former av presentationer.
- Beskrivningar och meddelanden.

Läsa och/eller lyssna – reception

- Engelska från olika medier.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.
- Beskrivande och informerande texter som förekommer i vardagen, till exempel instruktioner och nyhetsartiklar.
- Berättande texter.

Kultur och samhälle

- Människors livsvillkor, familjeliv och vardag i delar av världen där det engelska språket används.

Kommunikation för döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning

Centralt innehåll

I årskurs 1–4

Samspela och kommunicera

- Grundläggande kommunikativa mönster och strukturer: turtagning, hur man initierar och avslutar samspel eller samtal.
- Kommunikation i olika sammanhang, till exempel under rasten eller med digitala verktyg.
- Hur känslor kan uttryckas och hur uttrycken kan tolkas.
- Tecken, ord och kroppsspråk.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka elevens kommunikation.

Tolka och förstå

- Samtal om teckenspråkig text, böcker och bilder. Berättande texter och poetiska texter för barn: ramsor, sånger, bilderböcker och sagor.
- Tolka kommunikativa uttryck, till exempel tecken, ord eller kroppsspråk.
- Tecken- och ordlekar.

- Ordbilder utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Bokstäver och handalfabetet, utifrån elevens erfarenhet och intresse.

| *Informationssökning*

- Information i vardagssituationer, till exempel scheman och symboler, såväl med som utan digitala verktyg.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Tecken, ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet kommunikation för att öka delaktigheten.

| **I årskurs 5–7**

| *Samspela och kommunicera*

- Grundläggande kommunikativa mönster och strukturer: turtagning, hur man initierar och avslutar samspel eller samtal.
- Kommunikation i olika sammanhang och miljöer, till exempel i skolbiblioteket eller med digitala verktyg
- Hur känslor kan uttryckas och hur uttrycken kan tolkas.
- Tecken, ord och kroppsspråk. Hur man kan uttrycka sin avsikt på olika sätt.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka elevens kommunikation.

| *Tolka och förstå*

- Samtal om teckenspråkig text, böcker och bilder. Berättande texter och poetiska texter för barn: ramsor, sånger, bilderböcker, kapitelböcker, sagor och myter.
- Tolka kommunikativa uttryck, till exempel tecken, ord eller kroppsspråk.
- Tecken- och ordlekar.
- Ordbilder utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Bokstäver och handalfabetet, utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Skriva för hand och med digitala verktyg.
- Möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

| *Informationssökning*

- Information i vardagssituationer, till exempel scheman, symboler och instruktioner, såväl med som utan digitala verktyg.
- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel tidningar och sökmotorer på internet.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Tecken, ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet kommunikation för att öka delaktigheten.

| Samspela och kommunicera

- Grundläggande kommunikativa mönster och strukturer: turtagning, hur man initierar, upprätthåller och avslutar samspel eller samtal.
- Kommunikation i olika sammanhang och miljöer, till exempel i affären eller med digitala verktyg.
- Hur känslor kan uttryckas och hur uttrycken kan tolkas.
- Tecken, ord och kroppsspråk. Hur man kan uttrycka sin avsikt på olika sätt.
- Språkliga strukturer, tecken- och ordföljd samt meningsbyggnad i tecken- och svenska.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka elevens kommunikation.

| Tolka och förstå

- Samtal om teckenspråkig text, böcker och bilder. Berättande texter och poetiska texter för barn och unga: ramsor, sånger, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Tolka kommunikativa uttryck, till exempel tecken, ord eller kroppsspråk.
- Tecken- och ordlekar.
- Ordbilder utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Bokstäver och handalfabetet, utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Skriva för hand eller med digitala verktyg, till exempel elevens namn.
- Möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

| Informationssökning

- Information i vardagssituationer, till exempel scheman, symboler och instruktioner, såväl med som utan digitala verktyg.
- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel tidningar, uppslagsböcker, bibliotek och sökmotorer på internet.

| Ämnesspecifika begrepp

- Tecken, ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet kommunikation för att öka delaktigheten.

Rörelse och drama för elever med utvecklingsstörning
-----**Centralt innehåll****| I årskurs 1–4****| Estetiska uttryck och verktyg**

- Hur man kan använda kroppen för att imitera med rörelser, rytmer och toner.

SKOLFS 2019:9

- Kroppens fysiska uttrycksmöjligheter i rytmiska lekar, rörelselekar och rörelsesånger.
- Danslekar.
- Rytm och sång utifrån elevens förutsättningar.
- Teckenspråkspoesi, med betoning på handform och ansiktsuttryck. Olika sätt att tolka teckenspråkspoesi.
- Gestaltning av känslor, personer och djur.
- Gestaltning av sagor, berättelser, sånger och ramsor.

| *Estetiska sammanhang och funktioner*

- Drama och musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Grundläggande tecken, ord, begrepp och symboler inom ämnet rörelse och drama, för att till exempel samtala om estetiska uttrycksformer.

| **I årskurs 5–7**

| *Estetiska uttryck och verktyg*

- Hur man kan använda kroppen för att berätta genom imitation.
- Kroppens fysiska uttrycksmöjligheter i rytmiska lekar, rörelselekar och rörelsesånger.
- Danslekar.
- Rytm och sång i olika former utifrån elevens förutsättningar.
- Teckenspråkspoesi, med betoning på handform och ansiktsuttryck. Olika sätt att tolka teckenspråkspoesi.
- Rollspel samt gestaltning av känslor, personer och djur.
- Dramatisering av sagor, berättelser, sånger, rim och ramsor.
- Digitala verktyg som hjälpmedel i den skapande processen.
- Enkla former för bearbetning av dramatiseringar och musikaliska uttryck.

| *Estetiska sammanhang och funktioner*

- Drama och musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang, bland annat nationalsången och några av de vanligaste psalmerna.
- Samtida dramer och musik från olika kulturer.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Grundläggande tecken, ord, begrepp och symboler inom ämnet rörelse och drama, för att till exempel samtala om estetiska uttrycksformer och utvärdera arbetsprocesser.

Estetiska uttryck och verktyg

- Hur man kan använda kroppen för att berätta genom imitation och gestaltning.
- Dans och rörelse i olika genrer.
- Rytm och sång i olika genrer utifrån elevens förutsättningar.
- Teckenspråkspoesi med betoning på rörelse, rytm och i dikter. Olika sätt att tolka teckenspråkspoesi.
- Rollspel och gestaltning där både aktörer och åskådare medverkar.
- Dramatisering av berättelser.
- Digitala verktyg för dramatisk och musikalisk komposition, till exempel verktyg för foto och rörliga bilder.
- Olika sätt att ge och ta emot respons på dramatiseringar och musikaliska uttryck, samt hur man kan bearbeta egna och andras dramatiseringar och musikaliska uttryck.

Estetiska sammanhang och funktioner

- Scenkonst i olika genrer, till exempel teater på teckenspråk.
- Drama och musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang.
- Dramer och musik från samtiden och olika historiska epoker, samt från olika kulturer.

Ämnesspecifika begrepp

- Tecken, ord, begrepp och symboler inom ämnet rörelse och drama för att till exempel samtala om upplevelser och intryck av estetiska uttrycksformer och utvärdera arbetsprocesser.

Svenska för döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning
-----**Centralt innehåll****I årskurs 1–4***Läsa, skriva och samtala*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå bokstäver, ord och elevnära texter.
- Ordbilder i närmiljön samt utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden.
- Alfabetet.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Mellanrum mellan ord, stor bokstav och punkt.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med bildstöd kan användas när man skriver.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg. Skrivna bokstävers form i jämförelse med handalfabetet.

SKOLFS 2019:9

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Ta del av, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Samtalsregler, kroppsspråk och mimik.
- Hur man genomför presentationer inför en eller flera personer. Bilder och andra verktyg som kan stödja presentationer.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger, bilderböcker och sagor.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter.
- Instruerande texter, till exempel arbetsbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel film, spel och webbtexter för barn.
- Texter i digitala miljöer för barn, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter mellan skrivet språk, talat språk och teckenspråk.
- Strategier för att som döv eller hörselskadad hantera vardagliga situationer i skola, familj och närsamhälle.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i elevnära källor.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet, till exempel i reklam.

I årskurs 5–7

Läsa, skriva och samtala

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter.
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden.
- Alfabetet och den alfabetiska ordningen.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Mellanrum mellan ord, stor bokstav och punkt.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med bildstöd kan användas när man skriver.

- Handstil och att skriva med digitala verktyg. Skrivna bokstävers form i jämförelse med handalfabetet.
- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Ta del av, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Samtalsregler i olika sammanhang, även i digitala medier. Kroppsspråk och mimik.
- Presentationer. Hur man genomför presentationer inför grupp. Bilder, digitala medier och verktyg som kan stödja presentationer.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texter och poetiska texter för barn: bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning.
- Några barnboksöförfattare.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter och hur deras innehåll kan organiseras.
- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel film, spel och webbtexter.
- Texter i digitala miljöer för barn, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter mellan skrivet språk, talat språk och teckenspråk.
- Likheter och olikheter i hur texter byggs upp på svenska och på teckenspråk. Hur ord, tecken, fraser och satser ser ut.
- Strategier för att som döv eller hörselskadad hantera vardagliga situationer i skola, familj och närsamhälle.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnader mellan att skriva korta digitala meddelanden och att skriva en faktatext.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i böcker och på webbplatser för barn.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet, till exempel i tidningsartiklar och i sökträffar via sökmotorer på internet.

Läsa, skriva och samtala

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna.
- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare. Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Skiljetecken och stavningsregler.
- Alfabetisk ordning. Hur man hittar i innehållsförteckningar och ordböcker.
- Handstil och att skriva med hjälp av digitala verktyg.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med stavningskontroll kan användas när man skriver.
- Digitala verktyg för kommunikation.
- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.
- Presentationer. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt annat för att planera och genomföra en presentation.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga: skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Berättande texters budskap och uppbyggnad med miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några barn- och ungdomsförfattare.
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter, till exempel nyhetsartiklar, spelinstruktioner och recept. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel webbtexter, spel och tv-program. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter mellan texter på svenska och på teckenspråk. Texter som belyser skillnaderna mellan språken.
- Likheter och olikheter i uppbyggnad mellan svenskan och teckenspråket.
- Strategier för att som döv eller hörselskadad hantera vardagliga situationer i skola, familj och samhälle.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.

- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnader mellan att skriva ett inlägg i sociala medier och att skriva en faktatext.
- Ord, symboler, fraser, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka budskap.
- Variationer i det svenska språket, till exempel slanguttryck och dialekter.
- Ordspråks och metaforers betydelse.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Teckenspråk för döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning

Centralt innehåll

I årskurs 1–4

Teckna, lyssna och samtala

- Kommunikation för olika syften: fråga, svara, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Teckenspråkets struktur i enkla satser. Olika typer av satser och andra icke-manuella grammatiska markörer.
- Samtal med fokus på turtagning, ge och ta ordet samt för att påkalla och behålla uppmärksamhet.
- Hur man genomför enkla presentationer inför en eller flera personer. Bilder och andra verktyg som kan stödja presentationen.

Språkbruk

- Strategier för att hantera kommunikativa situationer i skolan och familjen, till exempel hur man kan be om hjälp.
- Tecken, fraser och begrepp som används för att uttrycka känslor och kunskaper.
- Hur man går tillväga vid teckenspråkstolkade samtal.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texter för barn.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter.

SKOLFS 2019:9 | *Tvåspråkighet*

- Likheter och olikheter mellan svenska och teckenspråk.

| *Informationssökning*

- Olika sätt att söka teckenspråkig information i elevnära källor.

| *Kultur och språk*

- Hur tecken och vardagsfraser används i olika situationer.
- Teckenspråk i teater, bildkonst och poesi.

| **I årskurs 5–7**

| *Teckna, lyssna och samtala*

- Berättande texter om fiktiva eller verkliga händelser utifrån egna intressen, erfarenheter och upplevelser.
- Teckenspråkets struktur i enkla satser. Olika typer av satser och andra icke-manuella grammatiska markörer.
- Samtal med fokus på turtagning. Olika former för att ge och ta ordet, ge och ta emot återkoppling på vad som har sagts, samt för att påkalla och behålla uppmärksamhet.
- Enkla presentationer. Hur man genomför presentationer inför grupp. Bilder och andra verktyg som kan stödja presentationen.

| *Språkbruk*

- Strategier för att hantera kommunikativa situationer i skolan, familjen och närsamhället, till exempel hur man kan be om hjälp.
- Tecken, fraser och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Teckenspråkstolkning och hur man går tillväga vid tolkade samtal, till exempel hur tolk används.

| *Berättande texter och faktatexter*

- Berättande texter för barn. Texternas innehåll och form.
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel faktatexter och andra texter på teckenspråk. Texternas innehåll och form.

| *Tvåspråkighet*

- Likheter och olikheter i hur texter byggs upp på teckenspråk och på svenska. Hur tecken, ord, fraser och satser ser ut.

| *Informationssökning*

- Olika sätt att söka teckenspråkig information, till exempel genom intervjuer och på webbsidor för barn.

- Teckenspråkigt beteende i olika kommunikativa situationer.
- Teckenspråk i teater, bildkonst och poesi.
- Skolgång för döva och hörselskadade i Sverige genom tiderna, samt skolans betydelse för teckenspråket.

I årskurs 8–10

Teckna, lyssna och samtala

- Berättande och beskrivande texter med olika syften och i olika sammanhang.
- Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form.
- Teckenspråkets uppbyggnad. Teckenbildning, fras- och satskonstruktioner.
- Teckens form och betydelse och hur tecken kan anpassas efter mottagare och situation.
- Samtal och diskussioner med fokus på turtagning och fördelning av ordet. Att ge och ta emot återkoppling på vad som har sagts.
- Presentationer. Bilder och digitala medier som verktyg för att planera och genomföra en presentation.

Språkbruk

- Strategier för att hantera kommunikativa situationer i skolan, familjen och samhället, till exempel hur man ber om hjälp och hur situationen kan anpassas för att kunna delta.
- Språkliga strategier för att minnas, lära och strukturera ett material, till exempel tankekartor.
- Tecken, fraser och begrepp som används för att uttrycka budskap.
- Synonymer och bildspråk. Teckens och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med, till exempel skillnaden mellan att samtala med en kamrat och att kontakta en myndighet.
- Ansvar för och konsekvenser av eget språkbruk i kamratgruppen och i digitala forum.
- Teckenspråkstolkning och hur man går tillväga vid tolkade samtal och föredrag, till exempel tolkens uppgift och tystnadsplikt.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texters budskap och uppbyggnad med miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter, till exempel nyheter. Texters innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter i till exempel digitala forum som är författade av eller handlar om teckenspråkiga personer.

Tvåspråkighet

- Likheter och olikheter mellan texter på teckenspråk och på svenska. Texter som belyser skillnaderna mellan språken.
- Likheter och olikheter i uppbyggnad mellan teckenspråket och svenskan.

Informationssökning

- Olika sätt att söka teckenspråkig information i olika medier och källor, till exempel genom intervjuer och på internet.
- Källkritik. Hur man bedömer källors tillförlitlighet.

Kultur och språk

- Teckenspråkets betydelse för att känna tillhörighet och få tillgång till information.
- Teckenspråkets uttrycksformer inom poesi, scen- och bildkonst.
- Teckenspråkets ursprung och förändring över tid.
- Dövas och hörselskadades situation i Sverige och olika delar av världen.